

הלכות שבת ומבשרמוג

יג (ובמקומות שאוכלים פת של נכרים^ט כל ימות החול טוב ליהדר שלא לאכול בשבת ויו"ט כי אם מלאמים הכשרים שגילושו בכיתו שזהו כבוד שבת ויו"ט^{טו}):

רמג דין המשכיר שדה ומרחץ לנכרי. וכו' מ"ז סעיפים:

א אסרו חכמים^א לומר לנכרי לעשות לנו מלאכה בשבת^ב בין בתנע בין בכשרי ואע"פ שאומר לו מקודם השבת שיעשה בשבת^ד ואע"פ שאינו צריך לאותה מלאכה עד לאחר השבת^ה שכשהנכרי עושה בשבת הוא עושה בשליחות הישראל^ו ואע"פ שאין אומרים שלוחו של אדם כמותו מן התורה אלא בישראל הנעשה שלוחו לישראל^ז שנאמר בתרומה^ח כן תרימו גם אתם תרומת ה' ודרשו חכמים גם לרבות שלוחכם מכאן ששלוחו של אדם כמותו^ט ומה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אבל הנכרי אינו בתורת שליחות מן התורה^י מכל מקום מדברי סופרים יש שליחות לנכרי להומרא^{יא}.

ויש רמז לאיסור זה בשבת ויו"ט מן התורה^{יב} שנאמר ביו"ט^{יג} כל מלאכה לא יעשה בהם משמע אפילו ע"י אחרים שאין מצווים על השביתה ביו"ט וקל וחומר לשבת ומכל מקום אין זו אלא אסמכתא בעלמא^{יד}.

ועיקר^{טו} האיסור אמירה לנכרי בין בשבת בין ביו"ט אינו אלא מדבריהם^{טז} כדי שלא תהא שבת קלה בעיני העם ויבאו לעשות בעצמם^{יז} וכן ביו"ט^{יח} ואפילו בחולו של מועד^{יט} וכן בשאר כל איסורין שבתורה כמו שיתבאר במקומן^כ:

ע ראה לקמן סי' שכה סי' שצ"ג.
עא מ"א שם. עיין באילה חזקא סי' וצ"ג. עיין דרכי משה סימן תרנ"ג. וראה הקרי הלכות ה"ג מג. ב. העי"ב ה' תשנ"ג ע"ג.

סימן רמג

א כללות הסימן ראה ביאור השלחן ע"י קבה ואיך.
ב שבת ק"ג, א (אמורה לנכרי שבת). דמבי"ט פ"ו ה"א. ראה לקמן סי' רכט ס"ה (במסנה).

ג ירושלמי פ"ק ה"ח (בשכר יום אמור). ואפילו בקבלת וקצין אמור כשפירש לו לעשות בשבת. דמבי"ט שם ה"ב (קבלת כשפירש) ומוף ה"ג (שכר יום). דשבי"א ז, א ד"ה הא דתנן (שכר יום). מדרי"א וכו' סי' רמז ד"ה וכתב הגאון בשמו (קבלת כשפירש). סמו"ג ל"ח מה (ז, ג). וסמו"ג סי' רפא. וסי' התורהו סי' רכב (דובאי כב"י סי' רב ד"ה ומה שהתנה). ש"ע סי' א וסי' רמד סי' א (שכר יום). סי' רמז וסי' רמז וסי' רמז (קבלת כשפירש). ובדלקמן סי' רמז וסי' רמז (שכר יום). סי' רמז וסי' רמז (קבלת כשפירש). וראה ק"א סי' א (הדפוש בין שני איסורים אלו). מדרי"ב לסי' רמז ד"ה ושאיני.

ד דמבי"ט סי' ה"א, ומ"מ שם בשם הדפרישי, וסוף התורהו שם מחשבה יתון, בי. רא"ש בי"מ פ"ז סי' בשם רמ"ג (אפילו בקבלת). ש"ת מדרי"ט מרומבנור (פראג) סי' רב. מור ש"ע סי' רמז וסי' רמז וסי' רמז לקמן סי' רמז וסי' רמז (אפילו בקבלת) וש"ג. וראה לקמן סי' רמז וסי' רמז (שם שאם אומר לו בשבת יש בזה גם איסור של מנצחו תפדן ודבר דבר. ותבאר לקמן סי' רמז ק"א ה' ק).

ה דמבי"ט שם. ש"ע סי' רמז לקמן סי' רמז.
ו דמבי"ט סי' רמז דמ"ז א, א ד"ה מנצי שנקראת. כב, א ד"ה לא יאמר ישראל. שם ד"ה שרא להו. שבת קנ"ג, א

ד"ה מ"ב. הגהות מימונית פ"ו אות ב. וראה ש"ך י"ד סי' רב ס"ק כה.
ז קידושין מא. ע"ב. רמב"ם פ"ב מהל' שלוחן ה"א. מור ש"ע ח"ג סי' קפח ס"א. וראה העי"ב מה ע"ג.
ח במדבר יד, כה.
ט ראה גם לקמן סי' שמו פ"ב. סי' תלו פ"ב וסי' ס"ב סי' תקכו סי"ד. דני מצאה ופקדון ס"ל.
י ראה גם לקמן סי' תמח ס"י. סי' תג סכ"ג. הל' רבית סס"ג.
יא ב"ח טא, ב. (ולתתוס' וראש' שם והולקים ע"ז צ"ל דשאני תכא כתיש ריביש ט"ו שנה). הגהות מימונית פ"ו מהל' שבת אות ב'. וכו' לקמן סי' רמז ק"א ס"ק ה. סי' שה' ס"ל. וראה ש"ת צ"צ הא"ח סי' כמ אורן ג ואיך. עמק שאלה הודתי א"ח סי' א. יגלה יתושע א"ח סי' מ. לאור ההלכה ע"י ריד. "התמים" ע"י רד. דברי שכר א"ח סי' כא. הקרי הלכות ח"א טו. א. אחלי שם ח"ו ה' ע"י מה ואיך. ביאור השלחן ע"י קבה. כוננת משי"ט ע"י ג.
יב סמו"ג ל"ח ע"ה (כר, ע"ד). מתיכילת בא פ"ט (הובא בב"י מ"ט רמ"ד). וראה השל"ם סי' ר"ש.
יג שמו"ג יב, מה.
יד סמו"ג שם. ב"י סמו"ג רמד.
טו ראה כוננת משי"ט ע"י ב.
טז דמבי"ט פ"ו בא שם. וראה סמו"ג שם. לבוש ס"א. אלה רבם סק"א. וראה צ"צ א"ח סי' ל"ב.
יז דמבי"ט פ"ו ה"א. וראה ש"ת תה"ש תשכ"ד. שלחן המלך ע"י קעני (העורך בני הענינים). וראה גם בס' אמירה לנכרי ע"י ב הנפ"מ בנינים.
יח בדלקמן סי' תצה ס"ה.
יט מ"ק יב, א. תוס' ב"מ ג, א ד"ה אבל דבא. מור ש"ע סי' תקמ"ג ס"א. וראה גם לקמן סי' תמח ס"ה. וראה כוננת משי"ט ע"י בא.
כ מור ש"ע ח"ג סי' שלח ס"ו. אה"ע סי' ה"י"ד.

הלכות שבת רמג

ב והפליגו הכמנים באיסור זה וגזרו בו גזרות⁸³ כגון אם עשה הנכרי מעצמו כשביל ישראל אסרו ליהנות בשבת ממלאכתו⁸⁴ ולמוצאי שבת עד כבדו שיעשה⁸⁵ משום גזרה שזא יאמרו לו לעשות בשבת⁸⁶.

וכן אם ראוהו עושה מלאכה בשבת כשבילו פעמים שצריך למחות⁸⁷ כגון אם יגיע לישראל ריוח ממנה אפילו לאחר השבת⁸⁸ (ואם גם לו מגיע ריוח ממנה יתבאר בסיומן רמ"ד⁸⁹ ורנ"ב⁹⁰):

ג לפיכך מי שיש לו מרחץ שרוחצים בה הכל ונותנים לו שכר או שיש לו הנדר שאופין בו הכל ונותנים לו שכר או שיש לו רחיים שטוחנין בהן הכל ונותנין לו שכר ורוצה לעבוד לו נכרי לכל השנה⁹¹ שיתעסק בכל המלאכות הצריכות במרחץ ורחיים ותנור ויקבל השכר מן הרוחצים והטוחנים והאופים ויביאוהו להישראל⁹² צריך הוא למחות כהנכרי⁹³ ולא יניחנו שיתעסק בהם בשבת כשביל נכרים שירחצו וישחטו ויאפו שם לפי שהישראל מרויח בעבודת הנכרי בשבת שמוניע לו שכר מה⁹⁴ (ואפילו אם הנכרי אינו צריך לעבוד כלום שכבר הכין הכל מערב שבת מכל מקום מה שהנכרי הזה מקבל השכר מהנכרים הוא עושה זה כשביל הישראל והישראל עצמו אסור לו לקבל השכר של יום השבת לכן אסור ג"כ שיקבל הנכרי כשבילו⁹⁵).

ואין להתיר לפי שהנכרי מורה לעצמו כשביל השכר שקצין לו כיון שאם היה הישראל מונע את עצמו מרויח השבת והיה אומר לנכרי שלא יהיה כלל בשבת אצל המרחץ ורחיים ותנור לא היה מנכה לו כלום משכרו⁹⁶ שהרי לא שכרו לכל יום ויום בפני עצמו אלא לשנה או חדש בבת אחת.

א. לקמן סי' שש"ב (כ"ז) שאין צורך למחות נכרי העושה מעצמו, משא"כ בשאר מלאכות (ראה גם לקמן סי' ב' תנ"ח וראה ק"א שם שק"ז ד"ה ויחדו כל יד. מ"ט יצוינים). אמנם במהדרא בתרא בתחלתו הביא מ"ש רשב"א שם בשם התוס' שגם בשאר מלאכות אין צריך למחות נכרי העושה מעצמו (שד"ע שלא יספור או להשלים קבלתו, שם ד"ה וה"נ סי'), והביא שם הרבה פוסקים הנבשטים אחר התוס' בזה, וכן מסיק להלכה שם סי"ה והנה מרדכי"ם.

לב מהר"י אבוהב"ש שם. הובא בכ"ז ונ"א ופ"ז שם. כרעת הראב"ד פ"ו ד"כ.
לג חשמונת האחרונים ב"י תוד גבי חכס. ודלקטן שם סי"ב וראה גם שו"ת סי' ב.

לד ח"א שם, שהוסף ביאר דרכי מהר"י אבוהב"ה ה"ל, ונתבאר לקמן סי' רמד ק"א סי' א ד"ה ויחדו צ"ע. הנהי"ת על הגליון: ע"י בקונטרס אחרון מהרב (מהדורה בתרא ד"ה והשתא אתי שצור) שחזר בו הרב והשיב על המגן אברהם (ומסיק שגם לפי האמת יכול הישראל לנכות לו בסוף השנה בעד השבתות ששכ"ל. וגם מסיק דלא במהר"י אבוהב"ש שם שחששו ממה שמוניע ריוח לישראל מעבודת הנכרי), ומסכים לדעת הגב"י שם וב"ח ד"ה הלכך מותר בקבלתו והו"י שם, דאינו אסור אלא חשום מראית העין (שבביל קבלתו כמחבור חשמיש שאמרו שהוא שכיר יום), כמו שכיר שנה בשהה דקטון טעין חז. ולפי זה גם מה שכתב בסעיף ה' שאפילו אם שכר הנכרי לשנה אפילו ליהנות מן השכר שקיבל ביום השבת אפילו הביאו בתכלית קודם חזרת נשנית. ע"כ. בקונטרס אחרון מהרב סי' ב' אב"ד לפי מסקנתו בקונטרס אחרון (מהדורה בתרא) שם

לקמן סי' שש"ב סי"ח. סי' ת"ט סי"ב. ה"ל רבת סי"ב. ה"ל שאלה ושבויות סי"ב.
כא ראה בנות מישרים ע"ב.

כב משנה שבת קכ"ב, ודלקטן סי' רנ"ב סי"א. סי' רעו סי"א.

כג ביצה ד"ב. ב. רמב"ם פ"ו ה"ב. מור ושוע"י סי' שכה סי'. לקמן שם סי"א וסי"א. וראה גם לקמן סי' רנ"ב סי"א.

כד רמב"ם שם ה"ח. תוס' ביצה שם ד"ה ולע"כ. ובשבת קכ"ב א ד"ה ואם וראה גם לקמן סי' רנ"ב סי"א. סי' רעו ק"א סי' ה. סי' רעו סי"א. סי' ש"ה סי"א. סי' שכה סי' ט"ז. סי' תקנ"ו סי"א. ובהנה"ה שם סוף סי"א. וראה בנות מישרים ע"ג.

כה ראה לקמן סי' רנ"ב סי"ו ובמצינן שם, באיזה אופן צריך למחות. ולקמן סי' רמג ק"א סי' ח ד"ה והענין הוא, שהא אינו אסור ממעם שזא יאמר, אלא ממעם שלחית לחנומיא. וראה באורי השולחן ע"כ.

כו דלקטן סי' ע"ד. סי' ועד ק"א שם סי"א. סי' רנ"ב סי' וק"א שם סי' ר"ג. ולפי מה שחזר בו מהלכה זו במהדורה בתרא (ד"ה והשתא אתי שצור נמי), אולי ישאר דין זה (שצריך למחות) רק כשוראוהו עושה מלאכה כדי שיהנה ממנו בשבת.

כז סי' וק"א סי' א.

כח סי' וק"א סי' ג.

כט דין שוכר נכרי לשנה (כשאין לישראל ריוח בעבודת הנכרי בשבת) מנואר לקמן סי' רנ"ב סי"ב.
ל ב"י ד"ה ויח"ל בספרי. בשם מהר"י אבוהב"ש שם ד"ה וישלש בספרי. ח"א סי"ב. חז"ק סי' ב.
לא דלקטן שם סי' רמד סי"א. שד"ק בריליק אמרי (קכא,

הלכות שבת רמג

ואע"פ שהנכרי אינו מעלה על דעתו שהישראל אינו מכריחו להתעסק בשבת וישלם לו כל שכרו אף אם לא יתעסק כלל בשבתות אלא הוא עוסק לפי תומו להשלים קבלנותו שקיבל עליו בתחלת שכירותו בסתם להתעסק כל השנה או החדש כדי שישלם לו כל שכרו משלם ולא יהיה לו עליו שום תרעומות ואם כן הנכרי מתכוין לטובת עצמו מכל מקום כיון (שבאמת) שאין להנכרי טובה וריוח מעסק זה שבשבת שאף אם לא יתעסק בשבת לא ינכה לו כלום משכרו ולהישראל מגיע ריוח מזה אם כן נראה הדבר כאלו עסק זה הוא בשביל הישראל בלבד⁹⁷:

ד' וכל⁹⁸ שכן (א) שאם שכר הנכרי לימים⁹⁹ שאמר לו בעד כל יום יום שתתעסק במרחץ או תנור או רחיים אתן לך כך וכך¹⁰⁰ אף על פי שלא אמר לו שיתעסק

קונטרס אחרון

(א) אם שכרו לימים כו' אף שבשו"ע כאנ"י י"ל דצוהו לעשות בשבת¹, וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם² הועתק בשו"ע סי' רמ"ד ס"א, מכל מקום הרי פירש שם המ"א סק"ג כלומר ששכרו לימים (ור"ל כמ"ש בפנים כאן), וכך הוא בהדיא ברי"א³ סוף פ"ק⁴, וכן משמע בכל המוסקים הובאו ב"י סי' רמ"ד⁵ שהביאו הירושלמי⁶ לחלק בין שכיר יום לקבלנות, ואי כשצוהו לעשות בשבת⁷ אף בקבלנות אסור כמבואר בס' רנ"ב⁸, ועיין בב"י שם⁹ שכתב ודומה כאלו כו' משמע בהדיא כמ"ש. וכן מוכח בהדיא בספר התרומה סי' רכ"ב¹⁰ ע"ש. וכ"מ בהדיא במרדכי¹¹ הובא ב"י סוף סי' רמ"ד¹², דאף כשקובע לו לעשות בשבת יש חילוק בין שכיר יום לקבלנות. וכן פסק בש"ע שם¹³. וע"כ הוא מהטעם שכתבתי בפנים¹⁰.

הורה קלמן ע' 178 ואילך. עיקרי השניים יצוינו לקמן.
לו ירושלמי שבת פ"א ד"ה. וזכא בתוס' י"ב ב"ד א"ן נותנים. תוס' ע"ז כא, ב"ד א"א. רא"ש שם פ"א סכ"ג. ש"ע ס"א ובס' רמ"ב ס"א. לפרוש הג"צ שם ס"ק ג. ונתבאר בק"א כאן ס"ק א. וראה שו"ת צ"צ א"ח סי' כמ. ביאורי השולחן ע"י קלה.
לח פסקי ריא"ז פ"א הלכה ה אות ה. שלמי הגבורים ג, א. מנחת כהן משנת השבת שער ראשון פ"ג. וראה שו"ת צ"צ א"ח סכ"ש אות ב.

שאינו אסור אלא משום מדאית העין שכרו מותר אם הביאו בתפעה, שלא קנסו חכמים על דבר שאין אסורו אלא משום מדאית העין, כמו שיתבאר בסוף סימן זון ס"ג ובסימן רמ"ד ס"ז ע"י. וראה עוד בזה לקמן ס"ח סי' רמ"ב ס"מ"א ובק"א שם ס"ק א. סי' רב ס"ה ובק"א שם פ"ד.

לה ראה ביאורי השולחן ע"י קבה ואילך.
 לו חלק מסעף ה' והק"א נגזא כתי"ק מדר"ל (אדו של רבינו) בשני לשון (מהר"ק) ונרפם בס' תפארת

צינינים לקונטרס אחרון

לו מלאכה בשבת. ובפסקי ריא"ז שם: כאלו אומר לגוי לעשות מלאכה בשבת.
 יאוי בשכירו יום אסור בכל ענין, וגם אסור לומר מע"ש לתקנו בשבת אפילו קבולת.
 יב פ"ק דשבת רמז ומרו.
 יג ד"ה כתב המרדכי.
 יד סעף ו. לקמן שם ס"ב.
 טו שהשוכר נכרי להתעסק בכל המלאכה הצריכה נקרא קבלן (בסעף ג; אלא שאסור מעטמים אחרים, כמבואר שם), והשוכרו לימים נקרא שכיר יום (בסעף ד). ובכתי"ד "וקבלן הוא שקבל עליו המלאכה לגמור והוי המלאכה מוטלת עליו לבדו לפיכך אין המלאכה נקראת ע"ש ישראל כלל אלא על הקבלן הנכרי ואז אפילו אינו משלם לו אלא בעד כל יום רק שאינו מקפיד עמו מתי יעשה". וכן נתבאר טעם זה לקמן סי' רמז ס"א וסי' רמז ס"ז, אמנם במהר"ר"ב (ד"ה והשתא אחי שפיר) הוכיח ששכיר שנה למלאכה מיוחדת נקרא קבלן בכל אופן, ולפ"ז נתבאר שם (ד"ה ושנאנו שכיר יום וד"ה אלא בהא) שתלוי אם כל יום מתחשב בפניו, ע"י ש בארוכה. וראה גם שו"ת צ"צ א"ח סי' כט אות ה.

א לכללות קריא זה ראה העריב בקריא ע' א.
 ביאורי השולחן ע"י רצא ואילך.
 ב סעף א: שוכר את הגוי בכך וכך ליום. ובכתי"ד: מלשון זה משמע שאע"פ שלא אמר לו שיתעסק בשבת.
 ג כתי"ד: הדחשש הוא שמא יאמרו שהישראל צוהו לעשות בשבת דוקא, אבל אם לא צוהו לעשות בשבת אף ששכרו לימים לא מיוחד כשלוהו אם הנכרי עושה מעצמו בשבת.
 ד פ"ז הי"ג: שכר הגוי לעשות לו מלאכה בשבת. ה פסקי ריא"ז שבת הלכה ה אות ה. שלמי הגבורים (א, ז). ד"ה וכן כ"ב מלאכה: שנותן לו שכר ידוע וכל יום.
 ו ד"ה ומ"ש רבינו ואפילו.
 ז שבת פ"א ה"ח: כמה דברים אמורים בקיבולת אבל בשכר יום אסור. וראה מחשבות חיים ע"י קמא. ח ראה צ"צ א"ח סי' כט סס"א. ביאורים לחוספת שבת ס"ק א.
 ט סעף ב. לקמן שם ס"ד. וכ"ה לקמן סי' רמז ס"א וש"י.
 י ד"ה ישראל: ודומה כמי שישראל מצוה לעשות

הלכות שבת רמז

בשבת²⁷ והנכרי מעצמו הולך ומתעסק גם בשבת צריך למוחזק בידו²⁸ ולא יניחנו להתעסק בשבת שאף שהנכרי מתכוין למוחזק עצמו כדי ליטול השכר שקצץ לו בעד

קונטרס אחרון

ולפי זה הטעם אתי שפיר מ"ש בסי' רמ"ז ס"ג²⁹, דכהאי גוונא מקרי קבלן משום דהתם קבל עליו כל המלאכה, שבודאי לא יחזור באמצע הדרך. והוא הדין³⁰ במרחץ אם שכרו לשנה ומשלם לו בעד כל היסק והיסק ואינו מקפיד עמו מתי יסיק, בזה צדקו דברי בעל תוספת שבת³¹. וכן אפילו אם אינו משלם לו בעד כל היסק אלא בעד כל יום רק שקיבל עליו כל מלאכות הצריכות, אינו דומה לשכיר יום שלא קיבל עליו לגמור המלאכה אלא לעמול כל היום בלבד, אבל זה שקיבל לגמור המלאכות הרי זה נקרא קבלן כמבואר בב"י³² לגירסא דבבבבבלות, ואף שמשלם לו בעד כל יום לא נפיק מתורת קבלן בבחי' כמ"ש בסי' רמ"ז ס"ג, ולהכי הוצרך הרא"ש³³ לפי גירסא זו לאסור לשכרו לילמים משום שכר שבת ולא משום שכיר יום³⁴, וכן כשהתירו ספר התרומה³⁵ והגהות מרדכי³⁶ להניח לשכיר שנה שיעשה בשבת היינו שקיבל עליו לעשות כל המלאכות שצטורך לו בתוך שנהו כמ"ש הב"י³⁷ רמ"ז³⁸, אלא דמטעם אחר לא קיי"ל הכי³⁹. אבל אם לא היה קבלן לא היה מועיל מה שהוא שכיר לשבת בהבלעה, שהבלעה אינה מועלת ולא לשכר שבת בלבד כמו שיתבאר בסי' (רמ"ה) [דמין]⁴⁰.

ובהא אתי שפיר מ"ש הב"י ס' רמ"ה⁴¹ על הגהות אשרי⁴² גבי מטבע⁴³ כיון שאינו שוכרו אלא לשבת כו', ר"ל שאם היה שוכרו לשבוע או לחודש היה אפשר לומר דס"ל כספר התרומה וסיעתו, דזה נמי קבל עליו כל המלאכות והעסקים המצטרפים בבית המטבע בתוך משך זמן שכירותו.

והא דהצריך מהר"ם⁴⁴ גבי מכס שיתן לו מכל מאה, ולא די לו בשאוכרו לכל המלאכות המצטרפות באותו יום, היינו לפי שהמלאכה הצריכה אין לה גמר והפסק כלל מצד עצמה, ואין לה גבול וסכום ידוע לומר כך וכך מכס תקבל, אלא גמר מלאכה הוא גמר היום, שבשיצא היום ששכרו לו פטור הוא מלהתעסק עוד, ואין חיובו אלא ביום ששכרו לו, וכיון שיום זה הוא שבת הרי שכרו לשבת ממש ואסור אפילו במקום הפסד מרובה. משא"כ בששכרו לכל המלאכות הצריכות לחדש או לשנה, שגמר סכום המלאכות הוא גמר השנה החדש, והרי הוא שכור לשנה ולחדש לעשות כל המלאכות המצטרפות בהם, והרי הוא דומה לקבלן⁴⁵. אבל כשאומר לו מכל

לט שאו אמר גם בקבלנות, כדלקמן סי' רמז ס"א וס"ב מ דלעיל ס"ג וס"ד רוב ס"ד.

ציונים לקונטרס אחרון

שפיר) הוכיח שלדעת הרמב"ם וסיעתו אין לחשוש מריוח הישראל, ולכן ביאר שם (ד"ה אלא דבהא וד"ה וממוצא דבר) שבשכיר שנה לכל המלאכות אינו נקרא קבלנות, והטעם של סי' התרומה וסיעתו המתירים ביאר שם (ד"ה והשתא אתי שפיר) מטעם קצין, ולדין לא קיי"ל כן. כו טעין א. ולקמן שם סי"א. אמנם במהר"ב (ד"ה ושאני שכיר) ביאר שהחילוק בין קבלן לשכיר יום הוא אם שכר כל יום נחשב לעצמו או לאו, ולכן ביאר שם הטעם שבשכיר שנה מותר, מאחר שהשכירות יכולה להתקיים בימות החול לבדם. כז ד"ה כתוב בהגהות אשרי. כח ספ"ק דע"ז סי' כד. כט ששכר הישראל מהמלך והשכירו לנכרי לשבת מותר (כדלקמן סי' רמז סט"ז), ובב"י שם, שאם שכר לו נכרי לשבת אסור. ל שבמרדכי רמז רמ"ז (שהובא לעיל), וכדלקמן סי' רמז ס"ב. לא ראה זכרון יוסף ס"ק ר"ט. ביאורי השולחן ע"י רצד, תפו ואילך.

טז ולקמן שם ס"ז. וראה צ"צ שם אות ו. תהלה לידו סק"א. זי בכת"י: וכ"ש כו'. יח סי' רמז כלל יב, שהתיר כבעין נידון הסעיף שלפנינו. וראה צ"צ שם אות ב. יט רמז ד"ה ומ"ש בספרי רבינו הלך מותר בקבלנות. שהיא ההלכה שבס"ג כאן בפנים. כ ספ"ק דע"ז סי' כה. הובא בטור סוף סימן זה. כא ובכת"י: זמ"מ במרחץ אסור מדינא אפילו ככה"ג מאחר שנטל ריח מן המלאכה שעושה בשבת מחייב שכר שבת, אא"כ שמשלם להנכרי בעד כל היסק ואינו מקפיד עמו מתי יסיק אלא שאם יסיקו יתן לו כך וכך בעד כל היסק ה"ז קיבולת גמורה ומותר מן הדין, ומי"מ משום מראית העין אסור אפילו להשכירו". והיינו שבנוסח זה מפרש כהחוספת שבת שם. כב סי' רבכ. כג רמז תפכ בשם הרא"ש. וכדלקמן סי' תמד ס"א. כד ראה ד"ה ולענין שוכר לו גוי. כה לפי שישאל מריוח מלאכה זו, כדלקמן סי' רמז ס"א. אמנם במהר"ב (ד"ה והשתא אתי

הלכות שבת רמג

יא

כל יום מכל מקום כיון שהוא עושה כן מחמת דבורו של ישראל ששכרו להתעסק איוה ימים היו זה כעוסק בשליחות הישראל¹⁰⁰ שאף שהישראל לא אמר לו להתעסק בשבת אלא שכרו לאיוה ימים סתם מכל מקום הנכרי שמתעסק בשבת מתעסק הוא מחמת השכירות ששכרו הישראל לאיוה ימים¹⁰¹ והרי בדעתו היום שהוא שכירו של ישראל היום והוא עושה שליחות הישראל לפיכך אף שעושה בשביל טובת עצמו אין זה מעיל כלום¹⁰² שלענין שליחות אין לחלק בין עושה לטובת המשלח בין עושה לטובת השלח בין כך ובין כך שלוחו הוא¹⁰³:

ה אמילו אם שכר הנכרי לשנה אם עבר ולא מיחה בידו והניחו להתעסק בשבת והביא הנכרי את השכר להישראל אף על פי שלא הביא לו שכר שקיבל ביום השבת בפני עצמו אלא הביאו כהבלעה עם שאר הימים כגון שהביאו לו בבת אחת שכר ארבעה והמשה ימים ויום השבת ביניהם שאין כזה איסור משום שכר שבת כמו שיתבאר בסעיף י"א אעפ"כ אסור להישראל ליהנות מן השכר שקיבל הנכרי ביום השבת¹⁰⁴ (ס שקנסוהו הכמים¹⁰⁵):

קונטרס אחרון

מאה אתן לך כך וכך הרי הוא שכור לסכום המאות¹⁰⁶, אלא שקובע לו סכום המאות בשבת, וזה התירו משום פסידא ודו"ק:

(ב) שקנסוהו ב' הנה ד' דעת הבי"ד¹⁰⁷ ורמ"א¹⁰⁸ להחמיר אף אם לא עבר אלא על מראית עין.
וה"ה המ"א¹⁰⁹ שהעתיק דעת הבי"ה¹¹⁰ מודה בכאן שעשה איסור מעיקר הדין¹¹¹, ולא דמי למ"ש בא"ר רמ"ד ס"ג¹¹² דאין איסור בדיעבד מעיקר הדין אף בשכיר יום כמשמעות המ"ז¹¹³, דיש לוטר כמ"ש המ"א ס' ש"ה ס"ק ל"א¹¹⁴ דכיון דקצין שרי מדינא, משא"כ כאן דאין קציצה זו מועלת כיון שאף אם לא יעשה לא ינכה לו כלום מקציצתו כמ"ש המ"א¹¹⁵. וכששכרו לימים ג"כ אסור בדיעבד בלאו הכי משום שכר שבת כמ"ש הבי"ד¹¹⁶ לגירסא שניה ע"ש¹¹⁷:

הצרכות" נקרא קבלות (אלא שאסור גם מנעמים אחרים כדלעיל שם), כפי שיתבאר בקרי"א ס"ק א. ושם יציין מנעם החילוק לפי מה שהורו בו בגדהורא בתרא.
מג ראה שו"ת צ"צ שם ס"ג וא"ק. כוננת מושרים ע' מא וא"ק.

מד ראה ורמ"ן יוסף אות פה. לק"ש ח"כ ע' 57.

מה ב"י ד"ה כתוב בתשובות הראננים. ורמ"א סוס"ב. וראה בקרי"א. וראה במצוין לעיל סוף ס"ג שבמהדו"ב חזר בו והסיק שאינו אסור אלא בשנים נראית העין, ולכן אם עבר והשכיר מותר לקבל השכר מהנכרי, כדלקמן סו"ג. **מו** לכת"ס.

מא שו"ע ס"א. וברעלוי ס"א. ובכת"י: "מיהו כשלוחו כשעושה בשבת כיון שלא קיבל עליו המלאכה לגמרי ומלאכת ישראל הוא עושה". המנעם נדחיו כשלוחו נתבאר לקמן ס' רמז ס"ב לקעין משכיר כלי לנכרי, ולקמן ס' רמז ס"ה לקעין קבלות שלא קצין לדעת הרא"ש וסמיעתו. וראה מהדו"ב ד"ה אי נמי. ההנדרה בשכיר יום כיון שלא קיבל המלאכה לגמרי מבוחרת בקרי"א ס"ק א, ולקמן ס' רמז ס"א נ"ס רמז ס"ג. אמנם במהדו"ב ד"ה ושאינו שכיר יום חזר בו מבוחרת זה, וביאר שתלוי אם כל יום מתחשב לבדו, עי"ש בארובה.
מב משא"כ לעיל ס"ג, ששכרו להתעסק "בכל המלאכות

צייונים לקונטרס אחרון

לח כדלעיל ס"ג. וכבר צויין שבמהדו"ב חזר והסיק שאסור כן רק מפני מראית העין, וא"כ מותר בדיעבד.
לט ולקמן שם ס"ז: נכון להחמיר.
מ שם ס"ק ד.
מא וראה גם ס' רמז ס"ק יא.
מב כאן ס"ק ב. וכדלעיל ס"ג. וכבר צויין לעיל שם שבמהדו"ב חזר גם מסבירא זו, וא"כ בדיעבד מותר.
מג ד"ה ומ"ש אבל.
מד ראה תהלה לדוד סוסק"ד.

לב ולכן נקרא קבלות. אמנם במהדורא בתרא שעיקר החילוק הוא בין שכיר שנה למלאכה מיוחדת לבין שכיר יום למלאכה מיוחדת, נתבאר שם ד"ה והנה לפני שבימים גופא תלוי אם שכרו משתלם לפי סכום המלאכה.
לג לכללות קרי"א זה ראה העו"ב בקרי"א ע' ט.
ביאורי השלחן ע' רצד.

לד ד"ה כתוב בתשובות.
לה סעיף ב.
לו ס"ק ה.
לז ד"ה כתב ב"י ע"ש רב נטרנאי, שכשסור מפני מראית העין שכרו מותר בדיעבד.

ז אבל אם רוצה הישראל להשכיר המרחץ לנכרי שיעבוד בו הנכרי ככל אימת שירצה ולא יהיה מוכרח בעבודתו¹⁰¹ ויטול כל השכר לעצמו רק שיתן להישראל דבר קצוב בכל שנה או בכל חודש בין שיסיקנו או לא יסיקנו מן הדין היה מותר¹⁰² שאף שהנכרי יעבוד בו בשבת הרי אינו מתכוין בעבודתו למוכת הישראל אלא למוכת עצמו שהרי אף אם לא יסיקנו בשבת לא ינכה להישראל כלום משכרו¹⁰³ ואף אם היה הישראל מנכה לו אם לא היה מסיקו אעפ"כ היה מסיקו כדי להשתכר נמצא שנושה רק למוכת עצמו אעפ"כ אסרו חכמים לעשות כן¹⁰⁴ מפני מראית העין¹⁰⁵ לפי ששם הישראל נקרא על המרחץ¹⁰⁶ שהכל יודעים שמרחץ זה הוא של ישראל¹⁰⁷ וכשיראו שנכרים רוחצים במרחצו של ישראל בשבת ונכרי מתעסק במרחץ יאמרו שנכרי זה הוא שכיר יום אצל הישראל¹⁰⁸ ויחשדוהו שעובד על דברי סופרים במה שמניח את הנכרי להתעסק בשבת (או אפשר יחשדו את הישראל שהוא שכר לו נכרי זה שיתעסק במרחצו בשבת¹⁰⁹) ואף שגם הישראלים רצו בתוכו לפעמים בחול וראו שנכרי זה הוא המתעסק גם בחול מכל מקום לא יעלה על דעתם שהישראל השכיר המרחץ לנכרי זה שיטול כל השכר לעצמו ונכרי זה מתעסק בו לדעת עצמו שלא בשליחות הישראל לפי שאין דרך רוב העולם לשכור המרחץ¹¹⁰ לפי שהוצאותיו מרובות ושכרו מועט¹¹¹ ואין השכר מספיק להשכיר ליתן דבר קצוב לבעל המרחץ וישתייר לו סך חשוב יתר על שכר מרחו ועמלו לפיכך דרך העולם שכל מי שיש לו מרחץ שוכר לו פועל שיתעסק בו וכל השכר הוא לבעל המרחץ:

ז אבל מותר להשכיר שדה לנכרי¹¹² שיעבוד עבודתה כל אימת שירצה ולא יהיה מוכרח בעבודתו ויטול כל הפירות לעצמו רק שיתן להישראל דבר קצוב בכל שנה¹¹³ בין שיתן לו מעות בין שיתן לו מפירות שדה זו¹¹⁴ והנכרי עובד אפילו בשבת ואין לחוש למראית העין שיאמרו שהנכרי שכיר יום הוא אצל הישראל או ששכרו לעבוד אדמתו בשבת¹¹⁵ לפי שדרך רוב העולם הוא ליתן השדה באריסות לאריס¹¹⁶ והיינו אדם המקבל השרות לחורשן ולזורען ולעבוד כל עבודתן ונוטל בשכר עבודתו מחצה או שליש או רביע הפירות והשאר לבעל השדה¹¹⁷ לכן מן הסתם כשיראו נכרי עובד בשבת בשדה של ישראל יאמרו שזהו אריסו של הישראל¹¹⁸ וליתן השדה באריסות לנכרי אין בו שום איסור כלל אעפ"כ שיש להישראל הנאה במלאכה שהאריס עושה

מז כדלקמן סי' רנד ס"ב. וראה ביאורי השולחן ע"י קלו.

מח מ"א סק"א.

מט מורה"א אבודק ד"ה והנה. וראה לקמן סי' רנז ס"ב, שפעמים זה אסור להשכירו בערב שבת, וכדלקמן סי"ד.

נ כדלקמן סי' בדין אריס.

נא חושנה ט"ז כ"א, א. רשב"א כביריותא שם ע"ב. מור וש"ע סי"א.

נב יושב"א ע"ז כ"א, רנ"ב. מורה"א אבודק שם. ב"ח מורה"א זאיכא למיקח, א"ו סק"א.

נג מושגה וכיריותא שם. מור וש"ע שם.

נד דרכי משה סי' א. משא"כ כשאין הבל יודעים,

וכדלקמן סמ"ז ושל"ג.

נה ש"ע שם, לפירוש הרמ"א סי' רנד ס"ג, וכמבואר בקריאת ריש סי' א. וראה גם לקמן סי' רנב ס"ה

וקרא שם ריש סי' א ושל"ג.

נו משמעות הרמב"ם פ"ז הל"ג וש"ע סי' רנד ס"א.

וכמבואר בק"א שם ושם ושל"ג. וראה מ"מ גיענים. ביאורי השולחן ע"י קלח. כוננת משמים ע"י נב ע"ז.

נז גמרא ע"ז שם. מור וש"ע. וראה מ"מ גיענים.

נח ר"ן שבת (מג, ב) ד"ה אריסותא. הובא בב"י ד"ה כתבו החתום בפ"ק דע"ז.

נט גמרא ע"ז שם. מור וש"ע.

ס גמרא ורש"י שם ד"ה אבל שדהו (שרי להשכיר). ר"ן בשבת שם ובע"ז שם ד"ה ומהא שמעני. הובא בב"י מורה"א גרסינן.

סא תוספתא דמ"א פ"ז ה"ב (השוכר במענות והחוכר בפירות). הובא בב"ח ד"ה גרסינן. ש"ע ת"מ סי' שכ ס"א.

סב כשנן האומנים דלעיל סי' ושל"ג.

סג גמרא שם. מור וש"ע.

סד רש"י שם ד"ה אבל שדהו. רמ"א ס"א. ואם הוא נוטל חלקו במענות ראה ש"ע אריסו סי' ל"ג פה.

סה רבינו הנגאל ע"ז שם. רש"י ר"ן שם. למוש שם.

הלכות שבת רמג

יג

בשרדה בשבת שהרי רוב הפירות של השרדה הם של הישראל מכל מקום כיון שהנכרי אינו מתכוין במלאכתו בשביל טובת הישראל אלא בשביל טובת עצמו שיטול חלק המגיע לו מפירות השרדה אע"פ שמאליו נהנה הישראל אין בכך כלום¹⁰ רק שיהיה שלא יאמר לו שיעשה בשבת¹¹:

ח אבל מי שיש לו נכרי שכיר לשנה שיעשה כל המלאכות הצריכות לשרדה באותה שנה אע"פ שמן הדין היה מותר להניחו לעבוד שדהו בשבת¹² שהרי הנכרי להנאת עצמו הוא מתכוין כדי שיטול השכר שקצין לו שאף שהישראל ישלם לו אף אם לא יעשה אותה מלאכה בשבת מכל מקום הרי יצטרך לעשותה כיום אחר שהרי שכרו לכל המלאכות הצריכות לשרדה כל השנה לכך הוא עושה אותה בשבת כדי שלא יצטרך לעשותה ביום אחר¹³ וגם אינו נראה כשלוחו של ישראל כמו שכיר יום ממטעם שיתבאר בסימן רמ"ד¹⁴) מכל מקום מפני מראית העין צריך הוא למחות בידו¹⁵ שהרואה את הנכרי עובד בשבת בשרה של ישראל לא יעלה על דעתו שהוא שכיר שנה אלא ידמה לו שהוא שכיר יום¹⁶.

ולא אמרו שבשכירות שרה אין לאסור מפני מראית העין לפי שדרך רוב העולם ליתן השרדה באריסות אלא כשהאמת כן הוא שנכרי זה העובד יש לו זכות בפירות שרה זו כאריס ויותר מאריס שהרי שכורה היא אצלו וכל פירותיה שלו ואינו נותן להעל השרדה אלא דבר קצוב לפיכך כשיראו אותו עובד בשבת יתלו לומר שאריס הוא ויש לו חלק בפירות השרדה ולטובת עצמו הוא מתכוין בעבודתו ויחקרו אחריו בעת הקציר אם האמת הוא כן ימצאו שבאמת יש לו זכות בפירות השרדה משא"כ בנכרי שהוא שכיר שנה כשיחקרו אחריו בעת הקציר יראו שאין לו כלום בפירות השרדה ויבררו להם למפרע שלא היה אריס ויאמרו ששכיר יום היה¹⁷ ומכל מקום אם השרדה היא חוץ לתחום אין לאסור מפני מראית העין כמו שיתבאר בסימן רמ"ד¹⁸ ע"ש:

טו הרחיים דינם בשרדה¹⁹ שמותר להשכירם לנכרי לשנה או לחדש שיעבוד ויתעסק בהם כל אימת שירצה ויטול כל השכר לעצמו רק שיתן להישראל דבר קצוב והנכרי עובד אפילו בשבת ואין לחוש למראית העין לפי שגם הרחיים דרך רוב העולם ליתן באריסות כמו שרות אבל התנור דינו כמרחץ²⁰ שאסור להשכירו לנכרי ויתר מלששת ימי החול לפי שכשיעסקו בו הנכרי בשבת יש בו משום מראית העין שיאמרו ששכיר יום הוא שכן הוא דרך התנור לעסוק בו על ידי שכירי יום ולא להשכירו ולא ליתנו באריסות לפי שציאותיו מרובות ושכרו מועט כמו מרחץ²¹.

¹⁰ ד"ן שם. תה"א ס"א.

¹¹ כדלקמן סי' רמ"א (לענין קבלתה) וט"ז. וראה כונת משרים ע' נה. כללי אמירה לנכרי ע' נז.

¹² ד"ן שבת (גמ' ב) ד"ה ולענין. ע"ז (ג) ד"ה וטרא. חו"ט פ"ו המ"ז. ב"י סי' רמ"ד ד"ה ומכלל דברי

הרמב"ם.

¹³ תה"א סק"ב. ומהרי"א אבותה ד"ה ומה שכתוב בספרים. הובא בב"י ד"ה ונ"ש בספרי רבינו. אמנם ראה מהדורא בתרא ד"ה והשתא אתי שפיר, שהרי בו ומסק דלא כמ"א ומהרי"א אבותה, ומותר מריגא אף בלא דאי מועטא. ונ"מ אמר ממטעם מראית העין כדלקמן. וראה גם לקמן סי' רמ"ב ס"ז.

¹⁴ ע סק"א.

¹⁵ ע"א ראה לקמן סי' רמ"ב ק"א סי' ד"ה ומידו.

¹⁶ ע"ב רמב"ם פ"ו הל"ה. רמב"ן בספר תורת האדם (ענין אבילות, במלאכה כיצד, במשפ"ה). ר"ן שם. מדר"א ד"ה והנה ככל שרע"ט סי' רמ"ד ס"א. וראה מ"א סי' רמ"ד סק"ג. דחינו ששכיר לימים, ונתבאר לעיל ס"ד וקו"א ס"א.

¹⁷ ע"ג רמב"ן שם. ד"ן שבת שם. מניד חו"ט שם המ"ז. מ"א סי' רמ"ד סק"ה. וראה גם לקמן סי' רמ"ד ק"א סוף ס"ק ד.

¹⁸ ע"ד סק"ג. ע"ה רמב"ן ע"ז סוף פ"א. הובא ברא"ש שם סי' כה. מור ושע"ט סוס"א.

¹⁹ ע"ז רמב"ן ורא"ש שם. מור ושע"ט שם.

²⁰ ע"ז ד"ן שבת (גמ' ב) ד"ה נרס"ה. לענין מרחץ, וכלעיל ס"ז.

הלכות שבת רמג

ומכל מקום הכל לפי מנהג המדינה¹⁰⁰ שבמקומות שדרך רוב אנשי העיר להשכיר התנור או המרחץ או ליתנם באריסות ולא לעסוק בהם על ידי שכירי יום מותר להשכירם שם לנכרי או ליתנם לו באריסות¹⁰¹ ובמקומות שאין דרך רוב אנשי העיר להשכיר רחיים ולא ליתנם באריסות אלא עוסקים בהם על ידי שכירי יום אסור להשכירם שם לנכרי או ליתנם לו באריסות:

י ואף במקומות שאין דרך רוב אנשי העיר להשכיר מרחץ או תנור או רחיים או ליתנם באריסות מכל מקום אם יש שם אדם שהשכירם או נתנם באריסות שנה אחר שנה עד שנתפרסם לרבים שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם או ליתנם באריסות מותר לו להשכירם לנכרי או ליתנם לו באריסות¹⁰²:

יא אף במקום שמתיר להשכיר לנכרי מרחץ ורחיים ותנור ליותר מלששת ימי החול לא התירו לו ליטול השכר המגיע לו בעד יום השבת¹⁰³ אלא כשהשכיר לו את יום השבת בהבלעה עם שאר הימים¹⁰⁴ כגון שהשכיר לו לשנה או לחדש שאמר לו בעד כל שבוע תתן לי כך וכך או אפילו בעד כל ג' ימים או כל ב' ימים¹⁰⁵ תתן לי כך וכך שנמצא שלא השכיר לו ליום השבת בפני עצמו אלא בהבלעה עם ימים אחרים ואח"כ כשהנכרי משלם לו השכר משלם בעד כל שבוע כך וכך או בעד כל ג' ימים או בעד כל ב' ימים כך וכך נמצא שאין משלם לו שכר של יום השבת בפני עצמו אלא בהבלעה עם יום אחר¹⁰⁶:

יב אבל אם השכיר לו לימים נפרדים שאמר לו אני משכיר לך לשנה או לחדש ובעד כל יום ויום תתן לי כך וכך¹⁰⁷ נמצא שיום השבת מושכר להנכרי בפני עצמו¹⁰⁸ שהרי כל יום ויום הוא שכירות בפני עצמו (ויובל לחזור בו באמצע שנה או חרש) לפיכך אע"פ שהא"כ משלם לו הנכרי בעד כל הימים בבת אחת אסור לו ליטול שכר המגיע לימי השבת¹⁰⁹ שהרי הנכרי מחשב עמו סכום ימים נפרדים ומשלם לו בעד כל יום ויום נמצא שמשלם בעד יום השבת בפני עצמו שלא בהבלעה ואסור ליטול שכר שבת שלא בהבלעה שאין משתכרים בשבת משום גזירת מקה וממכר¹¹⁰:

יג במקומות שאסור להשכיר לנכרי מרחץ או תנור ורחיים מפני מראית העין אם עבר והשכיר מותר לו לקבל כל השכר מהנכרי דכיון שלא עשה איסור מעיקר הדין אלא מפני מראית העין אין קונסין אותו¹¹¹:

יד אף במקום שמתיר להשכיר לנכרי מרחץ תנור ורחיים לא ישכירם לו בערב שבת אלא קודם לכן כמו שיתבאר בסיומן רמ"ז ע"ש המעט:

פד ראה לקמן סי' שו ס"ט. צ"צ או"ח סי' נט ס"ג.
פה רא"ש וריבנו ירוחם שם. מ"א סק"א.
פו ראה לקמן סי' שו ס"ט.
פז מרחיזי פ"ק רישת סי' רמז. רמ"א ס"ב. וראה מ"מ וציינים. גי'ת (ג' י) ה"ל לח ע' מג.
פח כדלקמן סי' שו ס"ח. וראה כוננת מושרים ע' סח ואילך.
פט תשובת הגאונים בשם רב נטרונאי נאמן. ונבא כ"י ד"ה כתוב בתשובת הגאונים. ביח ד"ה כתב כ"י ע"ש רב נטרונאי. ת"א סק"ה.
צ סעף ב.

עח ד"ן שם ד"ה ולענין פורני. ע"ז בא' ב ד"ה ונראה. מנדין תוס'ה פ"ו תמ"ו ברעת הרמב"ם שם. רא"ש שם. כ"י ד"ה כתב הרמב"ן.
עט שו"ע ס"ב.
פ רא"ש ע"ז שם וסוד בשם רב האי. ב"י שם. ושו"ע שם.
פא ראה לקמן סי' שו ס"ח שהוא משום מקה וממכר.
פב דא"ש שם. רבינו ירוחם נתיב יב ד"ב (פב, ב). והבא כ"י ד"ה ומ"ש בספרי רבינו ובר"ה ומ"ש אבל. וז"ה לקמן סי' רמז ס"א. סי' שו ס"ח.
פג ראה כוננת מושרים ע' סו.

הלכות שבת רמז-רמד

מז

מז אף במקומות שאסרו להשכיר מרחץ תנור ורחיים לנכרי לא אסרו אלא כשנקרא שם הישראל עליהם שידוע ומפורסם לרבים שהם של ישראל שראו אותו מתעסק בהם כמה פעמים בימות החול אבל ישראל שקנה מנכרי מרחץ תנור ורחיים ולא התעסק בהם כלל אלא חזר והשכירו מיד לנכרי אחר הרי זה מותר לפי שעדיין לא נקרא עליהם שם הישראל ואין כאן חשש מראית העין¹²:

מז וכן אם יש לישראל בית דירה בחצר אחרת שהוא אינו דר בתוכה ושם יש מרחץ באותה הדירה אם כל ימות החול אין דרך שום ישראל לרחוץ באותה מרחץ רק שכיני הדירה מותר לו להשכירו לנכרי או ליתנו לו באריסות ואין כאן חשש מראית העין¹³ לפי שכל מי שאינו רוחץ באותו מרחץ כלל בימות החול אינו יודע שמרחץ זה הוא של ישראל שכיין שהוא עומד בחצר בפני עצמו ואין שום ישראל דר באותה חצר¹⁴ שכיני המרחץ שרוחצין בה בחול יודעין הן שאין הנכרי שכיר יום אצל הישראל וכל השכר שנותנים בעד הרחיצה נותנו הנכרי לישראל אלא השכירו לו או נתנו לו באריסות וכל השכר שנותנין בעד הרחיצה הוא להנכרי אבל אם דרך שום ישראל שאינו משכיני המרחץ לרחוץ בו בחול מותר שהוא יוצא ונכנס בו יודע שהוא של ישראל ואחר כך כשיעבור שם לפעמים בשבת ויראה נכרים רוחצין בו יחשוד את ישראל בעל המרחץ לומר שנכרי המתעסק במרחץ בשבת הוא שכיר יום אצל הישראל¹⁵:

רמד איזו מלאכות יכול הנכרי לעשות בעד הישראל ובו כ"ב סעיפים:

א אף על פי שאסור להניח לנכרי שיעשה מלאכה לישראל בשבת אף על פי שעושה בשכר אם הוא עושה בתורת שכיר יום כגון ששכרו הישראל קודם השבת ואמר לו בעד כל יום יום שתעבוד לי אתן לך כך וכך אף על פי שלא אמר לו שיעבוד גם בשבת אלא מעצמו הוא עובד צריך הוא למחות בידו כמו שנתבאר בסיומן רמ"א אבל אם הוא עושה בתורת קבלנות שקיבל עליו לעשות כך וכך בעד שכר כך וכך בין שעושה משלו בין שעושה משל הישראל שנתן לו כמה לעשות המלאכה כגון שנתן לו בנד לתפור וקצץ לו שכר או שנתן לו חומץ לארוג לו בגד בין שקיבל עליו לארוג כל הבגד בין שלא קיבל עליו כלל לארוג כל הבגד אלא שקצץ לו בעד כל אמה ואמה שיארוג מותר להניחו שיעשה כל מלאכתו בשבת ואפילו לכתחלה מותר ליתן לו אפילו בערב שבת סמוך להשיכהו על הדרך שיתבאר בסיומן רמ"ב אף על פי שידוע

צא ב"י שם (ארוז) בשם נאונים. רמ"א ס"ב. ח"א סק"ג.
צב מדברי שבת במס' פ' כל כתבי ס' תיא. ב"י ד"ה
כתב הנאון. בשם מהר"י אבוהב ד"ה וכתב ע"ה.
בשם ר"ח ע"ז י"ג. סק"ג. דדכי חשה סק"ב. בשם אור
זרוע שם. ע"י ח"א סק"ד.
צג ראה תהלה לידו ס"ק ג. יג"ת (ג. י.) ח"ו לו ע' שה.
ח"ו לה ע' מה. מ"מ ג' ענינים. ביאור השולחן ע' כג.
כוננת מושרים ע' פה.
צד מ"א שם. וראה כוננת מושרים ע' פה.
סימן רמד
א סוף ד.

ב חסונה שבת י"ג. ב. וירושלמי פ"א ה"ח. ש"ע ס"א. מור
ג תש"ע ס' רנב ס"ב. לקמן שם ס"ה.
ד רמב"ם פ"ו ה"ח. סוף פ"ה רנב. ב"י ס' רנב מ"ה
ומ"ש כתב הרמב"ם. ויבדלמן ס' רנב ס"ג. שראק
כפניו ולא קצץ יש חילוק בין שלו לשל ישראל. וראה גם
לקמן ס' רעו ס"ג.
ד רמב"ם פ"ו הלכה י"ב. ש"ע ס"א. ויבדלמן במס'
המקצף.
ה ב"י ד"ה ולענין היתר. וראה גם לקמן ס"ב.
ו חסונה שם (דף כב). מור תש"ע שם.
ז סוף ד.